

מז התלמוד
סדר מועד,
מסכת שבת, דף נ'

"תנא רבה בר בר חנה קמיה דרב: חריות של דקל שגדרן לעצים ונמלך עליהן לשיבה - צריך לקשר, רבן שמעון בן גמליאל אומר: אין צריך לקשר"

פליג - חולק
שרי - מותר

הסבר: לדעת תנא קמא, אדם שרוצה להשתמש בשבת בענפי דקל כדי לשבת עליהם, צריך לקשור אותם מערב שבת כדי להראות שהם מיועדים לשיבה ואינם מוקצה. ואילו לדעת רבן שמעון בן גמליאל אין בכך צורך.

על המפה

הבונקר ברחוב מילא 18 בורשה

הבונקר ברחוב מילא 18 בורשה נבנה בשנת 1943. במהלך מרד גטו ורשה הגיעו אליו לוחמי אי"ל, הארגון היהודי הלוחם, והשתכנו בו לאחר שהתגלה הבונקר המקורי שלהם. [בונקר נוסף בפיקודו של פאבל פרנקל מפקד ארגון אצ"י היה לא רחוק משם]. המבריחים שהיו במקום סייעו למורדים ושיתפו איתם פעולה. כאשר גילו הנאצים את הבונקר הם תקפו אותו בגז מדמיע כדי להבריח את המורדים, אולם רבים מהם בחרו למות בפנים ולא להיכנע, ביניהם מרדכי אנילביץ' ולוחמים אחרים. כמה עשרות לוחמים הצליחו להימלט. לאחר המלחמה הוקמה במקום אנדרטה בשם "התל של אנילביץ'", והוקמה שם מצבה עליה חקוקים שמותיהם של חלק מהמורדים שנהרגו במקום.

אתר ההנצחה על תל החורבות שנתר מהבונקר במילא 18 (Wikipedia, Magister)

יום הזיכרון לשואה ולגבורה

סדר זרעים | מסכת שבת, דפים מ"ד- נ' ברשת תזריע מצורע | כ"ה בניסן- א' באייר (19-25 לאבירל)

דף מ"ד: מיגו דאתקצאי

לכלי שהדליקו בו את הנרות בתקופת המשנה, קראו "נר". בדף זה דנים, אם ה"נר" הזה הוא "מקצה" ואסור לטלטל אותו בשבת, שהרי בשבת יש חפצים רבים שהם "מקצה" ואסור להזיז אותם.

על פי התלמוד, אם בשבת זו דלקה אש ב"נר", אסור לטלטל את ה"נר" אפילו אחרי שהאש כבתה, מפני "מיגו דאתקצאי לבין השמשות אתקצאי לכלי יומא". כלומר, מאחר שבכניסת השבת דלקה אש ב"נר" והוא היה מקצה, הרי הוא מקצה כל השבת.

נתרגם את המלים "מיגו דאתקצאי". "מיגו" - מתוך (בגלל) "דאתקצאי" - שהיה מקצה ב"בין השמשות" - בעת כניסת השבת, "איתקצאי" - הרי הוא מקצה "לכלי יומא" - כל יום השבת.

דף מ"ה: השמוש בעץ בשבת וביום טוב

חכמים תקנו, שבשבתות ובמים טובים אסור להשתמש בעצים שגדלים בקרקע, למשל, להניח עליהם חפצים, או לטפס עליהם. טעם הגזירה, מפני שחכמים חששו, שהמשתמש בעץ לא ישים לב ויתלש ממונו עלים או ענפים רכים, ובכך הוא יעבר על אסור, שהרי בשבת אסור לקצר או לתלש דבר הצומח מן הקרקע.

דף מ"ו: טילטול נר דולק

מדוע אסור לטלטל בשבת נר שהאש דולקת בו?

אפשרות א': חכמים חששו, שמא תוך כדי טילטול הנר תכבה האש, ואזי, המטלטל את הנר יעבר על אסור "מכבה" שהוא אחד מל"ט מלאכות האסורות בשבת.

אפשרות ב' - "בסיס לדבר האסור": יש חפצים שונים שאסור לטלטל אותם בשבת מפני שהם "מקצה". יש כל מיני סבות לכך שחפץ יהיה "מקצה". אחת הסבות היא "בסיס לדבר האסור". כלומר, אם חפץ משמש כבסיס לחפץ שאסור בשבת, גם החפץ שמשמש כבסיס הרי הוא "מקצה". לכן, מאחר שהאש היא מקצה, והנר הוא בסיס של האש, הרי הוא מקצה כי הוא "בסיס לדבר האסור".

★ | מן ההסטוריה

מרד גטו ורשה

לאחר שכבשו הנאצים את פולין, ריכזו את היהודים שבתוכה בגטאות. הגדול מביניהם היה גטו ורשה, בו נדחקו מאות אלפי יהודים בתנאים קשים, רעב וצפיפות. כאשר התברר שהיהודים שנשלחים מהגטו נלקחים למחנות השמדה, החליטו רבים מהתושבים למרוד. שני ארגוני התנגדות יהודים קמו בגטו: אי"ל - ארגון יהודי לוחם, ואצ"י - ארגון צבאי יהודי. כאשר נכנסו הנאצים לגטו על מנת להשלים את השילוחים, סמוך לחג הפסח תקפו אותם המורדים. למרות כוחותיהם הדלים, הצליחו להחזיק מעמד כנגד הנאצים ארבעה שבועות ולהסב להם אבידות רציניות, עד ששרפו הללו את הגטו וחיסלו אותו.

מרד גטו ורשה הפך לסמל לגבורה והתקוממות כנגד כל הסיכויים.

אחד מהלוחמים שנתפסו במהלך מרד גטו ורשה (Wikipedia)

מתפללים

לפניכם אירוע שעורר דיון משפחתי סוער -

בתיכון העירוני התלמידים התכוננו לטקס יום השואה. הם הכינו קטעי קריאה ושירה כמקובל בטקסים של יום השואה. מספר תלמידים באו למארגני הטקס ואמרו שהם חושבים שצריך לקיים סוג אחר של טקס והנצחה ולא לעשות טקס רגיל ומוכר כפי שכולם עושים. הדעות השונות שהועלו עוררו דיון סוער

מצד שני:

חלק מהתלמידים טענו שאת הנוער של היום הטקסים הישנים לא מעניינים, וצריך לעשות טקס אחר, עם שירים יותר מודרניים, יותר קטעי משחק ווידאו ועוד אלמנטים חדשניים כדי שהנוער יתחבר לזה ולא ישתעמם.

מצד אחד:

חלק מהתלמידים אמרו שיש חשיבות לשמור על מסורת הטקסים בלי לשנות, ולכן הם הציעו לעשות טקס רגיל עם קטעי השירה והזיכרון עצובים, עם הדלקת משואות ועם קטעי הקריאה שנוהגים לקרוא כל פעם בטקסי יום השואה

...ואיך? אתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה והתפללתם עליה אתם מוזמנים לשתיף אותנו ואולי היא תתפרסם אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים

מי אני?

- שמו היהודי היה הירש גולדשמיט, אולם הוא מוכר יותר בשמו הספרותי.
- היה רופא, סופר, מחנך ופעיל למען זכויות הילד.
- ניהל בית יתומים בו יישם את שיטותיו החינוכיות.
- נרצח בשואה יחד עם תלמידיו, אותם סירב לעזוב.
- נחשב לגיבור פולני, ואף ביקר בארץ ישראל.

ד"ר אהרן גולדשמיט - אהרן גולדשמיט

חמד* של מושג

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

האיסור להעליב ולהלבין פנים

מצוות לא-תעשה: אסור להעליב או לבייש את הזולת. אסור להעליב ואסור לבייש את הזולת. לומדים זאת ממצוות תוכחה: "הוכח תוכיח את עמיתך, ולא תישא עליו חטא" (ויקרא). חכמים הסבירו: "יכול אתה מוכיחו ופניו משתנות [הוא יתבייש]? תלמוד לומר: ולא תישא עליו חטא". אסור ללא סיבה להעליב או לבייש אדם אחר. "נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש, ואל ילבין פני חברו ברבים". ועוד אמרו: "המלבין פני חברו ברבים אין לו חלק לעולם הבא". הלכה למעשה: א. אסור לבייש או להעליב בכל דרך שהיא, בכל מקום ובכל זמן. ב. אסור לכנות לאחר בכינוי גנאי, ואפילו שהוא כבר רגיל שקוראים לו בכינוי זה. ג. אסור לשאול או לבקש דבר מהזולת, באופן שיכול לגרום לו להתבייש או להיעלב. מקור: קיצור שולחן ערוך מקור חיים פרק נ"ה.

4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934	2883	2448	2448	2238	1948	0		
495 חתימת התלמוד	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	-352 הקמת ביהמ"ק ה-2	-422 חורבן ביהמ"ק ה-1 וגלות בבל	חונת ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	מתן תורה	-1311 יציאת מצרים	אפרים ומנשה	-1521 בניי במצרים	-1812 אברהם אבינו	-3760 בריאת העולם

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

על המצאת המערכת המשפטית
 למצאת את המצאת
 המצאת המשפטית
 שיש בה המצאת המשפטית
 למצאת המצאת המשפטית
 למצאת המצאת המשפטית

התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:

- 1 מי האיש בציור ומי האישה לידו?
- 2 מיהם הילדים בציור?
- 3 איזה ספר כתב האיש שרמוז בדמות הילד עם הכתר בצד שמאל?
- 4 לאן הובילה אותם הרכבת בציור?

מי אני? |

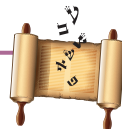
על המצאת המשפטית

5780 ה'תש"פ	5778 ה'תשע"ח	5727 ה'תשכ"ז	5708 ה'תש"ח	5707 ה'תש"ז	5699 ה'תרצ"ט	5657 ה'תר"ץ	5323 ה'רמ"ג	5260 ה'ת"ש	5258 ג'ירוש ספרד	4900 ה'רמ"ם	4800 רש"י	4650 רבי סעדיה גאון	4260 ימי הביניים תקופת הראשונים
שנת סיום הש"ס ללומדי הדף היומי	70 שנה למדינה	הרב אריה לוזין	1967 מלחמת ששת הימים	1948 המדינה הקמת	1947 העצמאות מלחמת	1939 שואה	1897 ה'רצ"ז	רבי יוסף קארו	1500 העת החדשה	1492 ג'ירוש ספרד	ה'רמ"ם	רש"י	רבי סעדיה גאון

סדר מועד | מסכת שבת, דפים מ"ז - נ'

דבר תורה

ידוע הדבר כי עונש הצרעת היה מגיע על דיבור לשון הרע, עד שדרשו חכמינו בגמרא- את המילה "מצורע"- על ש"הוציא שם רע". **מדוע דווקא עונש הצרעת נבחר ככזה המגיע על דיבור רע?** כוחו של הדיבור מתעתע ומבלבל. הדיבור אינו דבר הנראה לעין והפגיעה הנעשית על ידו איננה ניתנת לאבחנה או מדידה בפרמטרים אנושיים. במכה שהכה אדם את חברו ניתן להבחין ללא ספק, אך בדיבור אשר פגע כחץ בלב- לא ניתן להבחין בעיני בשר. לכן, בחרה התורה דווקא באחד העונשים החיצוניים והמובחנים ביותר- בצרעת- כעונש על דיבור רע. נראה שרוצה היא ללמדנו כי על אף שלא רואים זאת בעיניים, הרי שדיבור פוגע וכואב לא פחות ממכות חיצוניות חזקות בהן ניתן להבחין, כשם שמבחנים במחלת הצרעת.

דך מ"ז: בטול כלי מהיכנו

המבטל כלי מהיכנו הוא אדם שבשבת גורם לכה, שיהיה אסור להשתמש בכלי מסים. למשל, המניח כלי במקום מסים מתוך כוונה שיעוד מעט יפל לתוכו מקצה, עובר על אסור, מפני שלאחר שהמקצה יפל לתוך הכלי, לא יהיה נתן להשתמש בו, והכלי יאסר בטלטול, מפני שיש בתוכו "מקצה".

מדוע חכמים תקנו שאסור לבטל כלי מהיכנו? רש"י מסביר, שמאחר שאסור להזיז את החפץ ממקומו, הרי זה כאלו חפרו אותו למקום שבו הוא נמצא, כמו "בונה", כאלו בנו את החפץ וחפרו אותו אל הקרקע, ובשבת הרי אסור לבנות.

דך מ"ח: ראש הגולה

התלמוד בדף זה מספר שפעם בקרו רבה ורבי זירא בשבת בביתו של ראש הגולה. ראש הגולה (ובארמית **ריש גלותא**), הוא תואר שהיה קיים בבבל שהיה מרכז העם היהודי במשך כשש מאות שנים, והוא ניתן לאדם שלפי המסורת התייחס לזרע מלכי בית דוד. ראש הגולה היה שליט היהודים וניהל את כל העניינים הפלפליים והשיפוטיים, מינה דינים וראשי ישיבות, וקבע את גובה המיסים.

דך מ"ט: אלישע בעל כנפים

פעם גזרה מלכות רומי, שכל יהודי המניח תפלין, יענש בענש חמור. איש צדיק היה, ושמו אלישע, שמאן לשמע לגזים הרשעים, והמשיך להניח תפלין, גם כשהלך ברחוב, כפי שנהגו באותם ימים.

ראה אותו שוטר רומאי, והחל לדלק אחריו, כדי לתפס אותו ולהעניש אותו על שהניח תפלין. אלישע הצדיק ברח, אך השוטר הצליח לתפס אותו, וברגע האחרון הוריד אלישע מראשו את התפלין והסתירם בתוך פפות ידיו.

כאשר השוטר הרומאי תפס אותו, שאל אותו "מה יש בידיך?", ענה לו אלישע: "כנפי יונה... ובאמת התרחש לו נס גדול, התפלין הפכו לכנפי יונה, והשוטר ההמום עזב אותו ולא הענישו. מאז, כנוהג: "אלישע בעל כנפים".

מדוע נעשה לו נס בצורה של כנפי יונה? מפני שישיראל נמשלו ליונה. כפי שהיונה מגנה על עצמה מפני אויביה על ידי כנפיה בלבד, כך גם עם ישראל מגנים מאויביהם על ידי קיום התורה והמצוות.

דך נ': מקצה מחמת גופו

"מקצה מחמת גופו" הוא אחד מסוגי ה"מקצה" שאסור לטלטל בשבת, מפני שאין בו כל צרה. "מקצה מחמת גופו" הם חפצים שבדרך כלל אין משתמשים בהם, למשל, אבנים, אין בהן שמוש, ולכן הן מקצות ואסור לטלטלן בשבת.

גם ענף חתוך הוא מקצה, כי אין לו כל שמוש, ואסור להשתמש בו בשבת. אולם, אם בערב שבת יהודי תכנן שבשבת הוא ישב על הענף החתוך, הרי הענף הזה מיעד לישיבה, ושוב אינו "מקצה" ומותר להשתמש בו בשבת.

יש אומרים, שאין די בכך שהוא חושב בערב שבת שבשבת הוא רוצה לשבת על הענף, אלא עליו לעשות מעשה כדי שהענף לא יהיה "מקצה".

אי כן?

הנקרא בשם תלמידו של אליהו כשהיה בעת צרה הזכיר את זו שברחה מהתיבה וכך נחלץ במהרה. על מי מדובר?

הנצחיות של אלוהים

הנצחיות של אלוהים

הנצחיות של אלוהים
הנצחיות של אלוהים

שאלות חשובות

- א. מי היה אלישע בעל כנפים? מה קרה לו? ומדוע נעשה לו נס בצורה של כנפי יונה?
- ב. מהו 'מקצה מחמת גופו'?
- ג. מי היה ראש הגולה ומה היה תפקידו?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagralla@medison.co.il יש לציין את מס' העלון עליו אתם עונים. *בפיקוח רואה חשבון

